

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va est Marti-a, Joi-a, Sambet'a si Dominec'a, demaneti'a.

Locuinti'a Redactorului:
si
Cancelari'a Redactionii:
e in
Strat'a Morariloru Nr. 13.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romani'a:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2
de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiesca care publicati-
une separatu. In Loculu deschisu
20 cr. de linia
Unu esemplariu costă 10 cr.

Pest'a, 2/14 nov. 1868.

(H.) In siedinti'a de eri a casei represintantiloru Ungariei ministrulu Wenckheim puse pre mes'a dietei „Articulu de lege despre esecutarea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a.“ Cetitorii nostri au acū la mana acelu „Articulu de lege“ si nu ne indoimu că pana la sosirea acestoru sîruri lu-voru fi consideratu mai de aproape si fiesce care va scî pana unde am ajunsu cu constitutiunismulu ungurescu. In fati'a acestui „Articulu de lege“, incepemu mai la vale comunicarea unui estrasu d'in opulu intitulatu „Independinti'a constitutiunale a Transilvaniei“ de „A. P. I.“ tiparitu la 1861, care areta pre largu drepturile Transilvaniei, de cari Articulu ministeriului ungurescu vre s'o despoia, si preitemu cu asta cale urmatorele adeveruri:

Daca form'a guvernului unui statu este constitutiunale, nu mai incupe neci o indoiela, că la crearea legiloru participa doi factori: poporulu si domnitoriulu. Urmandu d'in acestu adeveru nerestorabilu, care este pietr'a fundamentale a totoruru constitutiuniloru d'in lume, este invederatu, că ori-ce legi s'ar' aduce fâra de participarea poporului suntu eo ipso nule intr'unu statu constitutiunale, pentru că li lipsesce votulu factorului, de la care emaneza puterea: votulu poporului. In clasa acestoru legi vinu a se insîră si tote legile create séu cari se voru creă de cătra unguri pentru Romani séu alte natiuni fâra de participarea acestor'a. In clasa acestoru legi va trebui sé insfre totu omulu, care are idea de constitutiunismu si constitutiune si cunosce raportele Transilvaniei fatia cu Ungari'a, si articulu ministeriului ungurescu despre uniunea Transilvaniei cu Ungari'a, daca lu-voru votă deputatii unguri. Va cadă acestu articulu de lege in clasa legiloru cari su-nule prin sine inse si d'in cauza, că natiunea romana nu si-a datu neci odata votulu séu pentru uniunea Transilvaniei cu Ungari'a; d'in cauza, că natiunea romana nu recunoscce uniunea de fakta complinita, si n'o recunoscce pentru că neci odata nu si-a datu concursulu séu la infintiarea pretinsei legi de uniune, fortiata intre flacările resbelului civile, si acesta necunoscce a sa natiunea romana a sigilat'o cu sangele a 40 de mii de Romani sacrificati pentru autonomi'a Transilvaniei si drepturile natiunei romane. Va trebui, mai departe, ca acestu Articulu de lege sé cada in sîrulu legiloru cari su-nule prin sine inse-si, d'in caus'a, că pentru infintiarea unei asemeni legi natiunea romana a fostu eschisa de la terenulu de a-si potè dà concursulu séu. Dieta, congressu, sufragiulu universalu fiindu unicele căli pre cari natiunea romana si-ar' fi potutu si si-ar' potè validă participarea sa la crearea unei legi atātu de importante, urmeza, că fiindu-i aceste căli subtrase, natiunea romana n'a avutu ocaziune a se pronuncia in acésta cestiune. Si daca, cu tote aceste-a, totu-si se creza unu asemeni Articulu de lege, d'in adeverulu premisu urmeza, că elu neci odata nu se pote numi *lege adusa pre cale constitutiunale*, ci celu multu: o ordenatiune absolutistica, o mesura de volnicia, la a cărei observare poporulu, pentru care s'a luat acestu mesura, se pote astringe numai prin fortia. Dara in urma, asemeni mesura, botezata lege, va fi nula prin sine in sa-si nu numai pentru că s'a infintiatu fâra concursulu majoritatii locuitoriloru Transilvaniei, nu numai pentru că contra unei asemeni ordinatinni protesteza cu tota solenitatea dreptulu publicu alu Transilvaniei, ci si pentru că asemena mesura este in contradicte-rea cea mai flagrante eu multele rescripte a le Domnitoriului, cari conditiuneza apriatu uniunea Transilvaniei cu Ungari'a de la invoirea natiuniloru, cari facu majoritatea poporatiunei Transilvaniei.

Acésta invoire inse n'a urmatu neci odata, d'in caus'a, că precum amintiramu, natiuniloru interesate nu li s'a lasatu terenulu de lipsa pentru a se potè pronuncia.

Standu lucrulu asiè, precum mai in detaiu se va aretă prin estrasulu d'in „Independinti'a constitutiunale a Transilvaniei“, d'in parte-ne ne marginimu cu asta ocaziune a protestă serbatoresce contr'a mesurii volniciesci ce guvernulu ungurescu vrè sé iee in privinti'a Transilvaniei, dechiarandu francu, că asemeni mesura, luata fâra concursulu majoritatii Transilvaniei, pre natiunea romana n'o pote obligă in consciintia neci odipiora. Cestiunea uniunei Transilvaniei nu se pote *deslegă* constitutiunalminte, decâtu numai prin invoirea libera a adeveratei reprezentantie a locuitoriloru acestei tiere, care acum nu o vedemu necaiurea.

Dup'aceste observatiuni generali, trecemu a aretă onoratului publicu, cumcâ dieta unguresca a datu si in siedinti'a sa de asta-di o splendida dovada, cumcâ fratietatea si indreptatirea egale unguresca nu sunt alt'a de cătu frase gole, cari de căte ori ni le repetiesce vr'una unguru merita sé li opunemu dreptu respunsu unu „*mentiris impudentissime*.“ In decursulu desbaterei bugetului adeca, veni a se vorbi si de sum'a de 58,000 fl. prevediuta in bugetulu ministeriului de interne ca subventiune pentru teatrulu natiunale ungurescu. Deputatulu srbu Dimitrieviciu, luandu in consideratiune, că sum'a prevediuta in bugetu pentru diverse institute unguresci intrece cifr'a de 300,000, ceri ca sé se dee si pentru teatrulu serbescu d'in Neoplant'a unu ajutoriu de 5000 fl. pentru care petitiunaseru srbii. Acésta propunere o sprigină Nicoliciu, amintindu, că aci este ocaziunea ca ungurii sé documentoze in fakta că fratietatea si indreptatirea egale, ce o totu repetiescu, nu sunt numai vorbe gole. Mai sprigină acésta propunere si Nyáry si Hrabovszky, — inse, ca in tote lucrurile, se aretă si aci că „urm'a alege.“ Cu tote că Dlu Deák propuse, ca sé nu se dee nimic'a neci teatrulu ungurescu, care propunere inse nu credemu că a aspiratu sé fia primita, venindu lucrulu lu votu propunerea comisiunei cu 58,000 pentru teatrulu ungurescu se primì si prin acésta, firesce, a lui Deák cadu, éra pentru propunerea lui Dimitrievicz se scolara numai romanii si srbii cari mai eran de fatia. Éca indreptatirea *egale* unguresca: pentru unguri 300,000 fl. pentru majoritatea tierei 0!

Independinti'a constitutiunale a Transilvaniei.

In momentulu candu ministerulu ungurescu a pusu pre mes'a dietei Ungariei „Articulu de lege despre esecutarea uniunei Transilvaniei cu Ungari'a“ asiè precum l'am comunicatu in numerulu trecut, credemu, că fia care romanu adeveratu este detoriu a face o revista asupr'a raporteloru in cari s'a aflatu Transilvanii'a fatia cu Ungari'a in trecut, si in cari de jure se afla si asta-di, abstragendu de la starea esceptionale, ce domnesce in acea tiera persecutata. E de lipsa sé ni recapitulămu in memoria momintele, cari dovedescu drepturile de autonomia si nedependintia a le Transilvaniei, ca de aci apoi sé potemu conchide la marimea nedreptătii ce ungurii voiescu a face acelei tiere prin unu Articulu de lege ca celu impartesitu in nr. tr. Spre acestu scopu presintămu onoratului publicu unu estrasu d'in opulu ce porta titulu de susu alu celebrului nostru istoricu si jureconsultu A. P. I. in urmatorele:

„Scopulu acestei scrieri este de a aretă cătu sunt de nedrepte pretensiunile violente ce formeza dieta d'in Pest'a a supr'a Transilvaniei, cătu sunt acele-si de periculose pentru libertatea comune a poporeloru; cum ungurii, voindu sé scape d'in ghiarele germanismului, cerca a inghitì si ei alte tiere si

alte natiuni; si cum ei prin acésta impiedeca dorit'a infratfe a poporeloru si servescu de minune caus'a dusmanului comunu, caus'a rectiunei si a despotismului. Cu deosebire scopulu acestei scrieri este de a aretă, ceea ce de altmintrea sciuti toti copii d'abie estii d'in scolele Transilvaniei, că adeca Transilvanii'a, dupa dreptulu istoricu, dupa sanctiunea pragmatica si dupa tote legile posteriore, si dupa vointi'a de asta-di a marei majoritatii a poporeloru ei, este o tiera cu totulu neaternata de tier'a unguresca; cumcâ intre Transilvanii'a si Ungari'a, dupa dreptulu istoricu pan' asta-di in vigore, nu este neci urma de unire reale, ci numai o simpla unire personala, pentrucă, in puterea sanctiunei pragmatice celu ce domnesce preste Ungari'a in calitate de Rege, domnesce totodata si preste Transilvanii'a in calitate de Mare Principe; cumca fatia cu Austri'a Transilvanii'a totu intr' acela-si raportu de unire personale se gasesce ca si Ungari'a; si cumcâ legaturile Transilvaniei cu cas'a absburgica sunt de acea-si natura si de acea-si putere ca si a le Ungariei, cu acea singura diferentia, că daca legaturile tierei unguresci cu acésta casa domnitoria dateza de la inceputulu seclului 16, apoi a le Transilvaniei porta numai dat'a anului 1691.

Éta ce voiu sé aretu.

Nu pretindu a lumină pre transilvanii: transilvanii si-cunoscce drepturile lor, au si anim'a de a si le aperă; ci asi dori ca ungurii sé capete, macaru asta-di, mintea de care au fostu lipsiti, o de trei ori dorere! la anulu 1848, spre nenorocirea lor si nenorocirea nostra! Fia ca sé ne potemu infratì! Nu li se cere nici unu sacrificiu, de cătu numai dreptate egale: sé respecte dreptulu de esistintia neaternata a Transilvaniei, dreptu de care Transilvanii'a totde-un'a s'a bucuratu si se bucura, precum si Transilvanii'a va respectă dreptulu de esistintia alu Ungariei. Éta o conditiune de infratfe pre cătu de dreptu, pre atātu de estina si usiora. Mane promane veti fi constrinsi, o! unguri, a recunoscce acestu dreptu si Croatiei, care, pana la 1848, facea parte d'in dieta vostra: cu cătu mai virtosu uu se cuvine a atacă independinti'a unei tiere, care de candu a voitu sortea sé ajunga sub domniea acelei case sub care stati si voi, n'a avutu neci unu feliu de amestecu neci cu guvernulu, neci cu dieta vostra.

(Va urmă.)

Arm'a cu acu in man'a ostasiului Romanu.

Fia ce armata are unu modu d'a luptă propriu si-si si putienu susceptibile de a se schimbă, pentru că se radima pe caracterulu natiunii. (Principete de Joinville unu cuventu inca, a supr'a tuptei de la Sadow'a, p. 48.)

Pén'a se refusa chiar' de la inceputu a scrie, căci dupa cum se crede in genere, numai unu specialistu ar' potè trată cu succesu atari subiecte. Candu se atinge inse de aperarea tierei si de midilocenele necesarie pentru a ajunge la acestu scopu, e o detoria pentru ori cine a lumină opiniunea publica, acésta autoritate per excellentiam a unui poporu liberu. Si apoi, fâra ca sé denigrămu pe omenii speciali, a crede, că spre a potè judecă unu lucru trebuie a sol singuru a-lu face este erore a supr'a cărei-a ar' fi de doritu, ca sé nu mai insiste nimine; unu criticu de arte pote basatu pe ratiuni solide se prefere lui Rafaelu unu Paulu Veronese; lar' pune inse cine-va intr'o falsa positiune de i-ar' cere sé faca capu-d'opera ca unulu d'in acesti maestri.

Cine-va nu vede bine candu e prè aproape de aceea ce trebuie sé considere, si numai degajandu-se de specialitate, spiritulu pote imbratfisiă iconomi'a lucruriloru si pricepe justele raporturi in cari ele se gasescu.

Pentru a dà mai multa autoritate celoru ce voiu emite, me voiu relată la visit'a ce facui in scol'a de Tiru militaru la Poligonulu de langa Cotroceni si, voiu pune la contributiune detaiurile date cu atātu de mare complesintia de misiunea francesca a carui-a capu se ocupa insu-si de acésta interesanta institutiune.

E o dorintia mai inalta ce a presiediutu la crearea acestei scole normale, in care tote corpurile trimitu representanti spre a se deprinde a manu arm'a cu acu, acestu erou poporaru acum ale cărui oribile minuni au fostu povestite cu uimire si stupore de

tota pres'a europeana. — Ni se ofera a asiste la exercitiul oficeriloru, sau la cel'a facutu de serginti si caporali. Ei bine, marturescu, că preferai pe cestu d'in urma că-ci implinirea dotoriei esactu si cu sanitate o gasesce cine-va cu profusiune in opinca.

Ce trupa frumoasa! Si cum prin miscările ei variate se represintau in unu modu suprindietoru intieleginti'a unita cu disciplina. Tote armele se aflau sub acestu drapelu: langa dorobantiulu cu costumulu eroiloru strabuni, se gasia graniceriulu in incaltiaminte natiunale, ce pareă a fi mai sprintenu imbracatu pentru a potè veghià mai cu inlesnire la fruntarie; ici venatorulu, colo detasiatii de la geniu si apoi artileristulu suprinsu de a manul o arma asià de usiora ce semana comparativamente inofensiva; c a valer'i'a in fine, cu frumosulu panasiu alu noului regimentu de rosiori, stralucitoriu si martialu; si apoi mai cu sema trimisii numeroseloru regimente de linie, tienut'loru severa, cu hainele loru simple si care, gratia incuragiarei ce se dă asta-di industriei romane, voru fi forte in curendu esite d'in fabricele si atelierelle natiunale. Ei formeza acel, ca si in contingentulu generale maioritate si paru, cu baionetele loru inainte, a servi camaradiloru dreptu modelu de statornicia in lupta, si ca semnalu in momentul supremu, candu aventulu loru e datu prin comandamentulu decisivu: „la baioneta copii!“

In frunte, o voce care comanda prin vorbe scurte, dar mui multu gestulu, prin atitudinea sa militara si care se aplică servu a indreptă cele mai mici erori, cea mai insemnata neatentiune, eră maiorulu tramisu acel, d'in o tiera iubita noua, si care face ca legaturele intre aste doue popore sê fia de se pote inea mai tari si mai fratiesci. Immediatu dupa siefu, insemnai pe locutenintele sêu. Dupa energi'a si ingrigirea ne incetata ce puneă pentru a face instructiunea, mi se pareă, că trebuie sê fia unu oficieru strainu. Erere; misiunea franceza a sciutu sê creeze pintre noi omeni abili si sperimentati, si deca ea n'a pervenitu, dupa cum aflămu, de a radică si marina, acestu auxiliariu atātu de puternicu in atacurile continentele si care ar' asicură posesiunea natiunale peste marele fluviu romanu, totu-si ea si-a implinitu misiunea sa că-ci a formatu omeni de meritu si demni locotiitori. Misiunea s'a ulteriora care ar' mai potè avè, remane la aprecierea celoru ce dirigu afacerile militare, căror'a li revine o larga parte de onore pentru reorganizarea si perfectiunarea armamentulu nostru. De si ici cole spirite ostile s'au servitu chiar' cu jocuri de cuvinte de reu gustu, spre a califică asta atitudine speciala de a reorganiza, inse omenii nepartenitori vedu impresiunea facuta pintre militari chiaru, multiamirea ce esi-te pintre capii superiori insii, ce se declaru intielasi si ajutati.

In peptulu acel'a in care arde faci'a ce se numesce patriotismu, acolo se afla aptitudini; devotamentu pentru lucrulu publicu.

Dar' esperinti'a se incepe, si comand'a de focu! se repeta de la maioru pana la gradele ce se apropia de ostasiu. Trompetele dau semnalulu si tragearea incepe ca bubuitulu neintreruptu alu tunetului.

Semnalulu incetarei se dă, o lenisce solemne urmeza, norulu de fumulu incetu dispare si comandantii procedu la constatarea rezultateloru obtienute. — Acum este si momentul sê cugetămu a supr'a caracterulu natiunali cu privire la arme si a geniulu de luptatoru ce ne trebuie, luandu ore cum ca egida cuvintele ce ne serva de epigrafu si care provinu de la unu barbatu ce face autoritate in asta materia.

Candu se ingrigesce progresulu si perfectiunatul arti militare, candu armamentulu se schimba punendu-se la inaltimea altoru popore, atunci guvernulu serva cu intieleginti'a onorea si viitorulu Statulu, confermandu-se tot-d'odata si esempleloru strabune: Romanii in adeveru culegeau de pretotindene totu ce eră bine si bunu.

Acésta marturia de gratulatiune si recunoscinti'a cetatienesca o adresămu si patrioticulu nostru parlamentu: Se scie de sicuru cu cătu entusiasmu s'a votatu legea pentru armarea tieriei, si suntemu sicuri, că patriotii scrupulosi voru votà tot-d'a-un'a ce'a ce s'ar' reclamă ca necesariu pentru aperarea si marirea tieriei. Romanulu are d'in instinctu sentimentulu militaru, proba, ca sê nu ne ducemu mai departe, plaiisii nostri, unici in Europ'a, se formeza mai bine in muntii si codrii tieriei de cum in casarma.

Priviti batali'a de la Sadov'a, acésta campanie care va remanè unulu d'in cele mai mari eveneminte a le secolulu in care traimu, ea fū castigata, 40 dñle dupa punerea batalioneloru pe picioru de resbelu, de ostasi cari nu aveau de cătu trei ani de servitiu, si chiaru mai putienu.

Recint'a lege militara a fostu inspirata, trebuie sê convenimu, de solitudinea doiosa si patriotica de a nu cere mari sacrificie poporatiunei in timpu de linsce; si satenulu, căru-i-a regimurilè vechie i-au sustrasu intr'unu modu criminalu pana intieleginti, va capetă pe langa oficerii capabili, notiuni suficinte si varii, ce-i voru servi in viet'i'a privata.

Ne-amu departatu prè multu de la materi'a ce ne propusemu a atinge, sê revenimu dar' la poligonulu de la cotroceni de unde pote n'aru fi trebuitu a ne inlaturà. Scol'a de tiru militaru e ce-va nou la noi si cu tote că stagiunea inaintata nu mai lasa de cătu doue luni pentru instructiune, pe candu in Franci'a se pune spre acestu scopu de patru ori mai multu timpu, totu-si ea s'a infintiatu; că-ci asta-di obiectiunile ce unele spirite rêu deprinse si neactivitate opunu totu-de-un'a, nu mai sunt de natura a tienè in locu institutiunile natiunale si utile. Cu o impaciinta legitima asteptămu deci ocaziunea de a inregistrà rezultatele obtienute si cari sunt suprindietorie.

La patru sute metri, distanta destulu de insemnata, unu plutonu trase in tempu aproape doue minute căte 10 cartusie de omu, de si cartusierele sunt inea arangiate dupa vechiulu modelu, intardiandu prin urmare de căte-va secunde fia-ce lovitura, si rezultatele tirulu observandu-se, se gasira in semnu glontie 45 vidiate in perfectiune. Pusc'a Dreise a obtienutu rezultate identice cu acele dobendite la poligonulu d'in Vifcenesu, a căror'a conclusiune, dupa declaratiunea statulu maioru de acolo este că, daca in loculu semnulu s'ar' trage intr'o colona de atacu, nici unu singuru d'in atacanti n'aru parveni a ajunge langa cei ce tienu defensiv'a.

Pote cu curiositate sê se intrebe cine-va acum, ce va deveni acea furia franceza atātu de renumita si daca geniulu ataculu trebuie sê se transforme; cerinti'a insemnata impedita robur, scapata d'in gradulu sêu superioru; chiaru geniulu prudintiei si a imobilitatei nu mai dă ce-va rezultate si atunci ce mai remane? atunci pote, de si cam tardiu, forti'a se va anihilà prin ea ins'a-si, publicistii, ori cari ar' fi culorea drapelulu si ideele particulare ce si-au impusu a face se prevaledie, voru luptă pentru idealulu nostru pacea, dreptulu, libertatea, principiulu natiunalitatiloru. Acésta cauza a totororu animeloru oneste si mandre se va radimă pe atitudinea multimei, a le cărei voci multiple voru incepe a fi luate in bagare de sema in cestiunile de resbelu nu numai ca espresiune numerice pentru ficarea contingentulu dar' si pentru intrebuintiarea si oportunitatea poterii sale in activitate.

Dar' pe camp'i'a intinsa comand'a se schimba, trompet'a dă unu nou semnalu si atunci acel'a-si plutonu se asedia in faci'a semnulu pe 4 ronduri, cele doue d'in urma in picioru si restulu in genunchi si la o distanta de 500 metre trimitu — rezultatu suprindietoru 40% in cibra pe care unu ventu contrariu o inveluie in norulu de fumulu ce s'a produsu.

Esperinti'a este minunata! Armele noue sunt demne de a se gasi in mani romanesce! Domnitorulu nostru care a fundatu acésta scola si care se interesedia multu de succesele ei o va trece curendu in revista. Resultatele obtienute sunt asià de frumoase încātu suntemu sicuri, că ele voru implè de bucuria anim'a sa adevratu romanesca si dandu Romanulu vechi'a sa incredere in sine, va face, ca natiunea intrega se lucrede in giuru-i, in tote ocaziunile si cu o mare deplina taria, pentru implinirea programei sale, „marirea si tari'a statulu romanu.“

(Rom.)

Doctorele Istrati.

Dieta Ungariei.

Siedinti'a d'in 13 noemvre a casei reprezentantiloru.

Presiedinte: Szentiványi, notariu: Mihályi.

Dupa autenticarea protocolulu se enuncia scrisorile venite intre aceste-a si petitiunea cerculu Chichindei-Mari pentru deslegarea cestiunei natiunale.

Ministrulu Wenckheim pune pre mes'a casei proieptulu de lege despre uniunea Traniei cu Ungari'a, pentru ca tiparindu-se sê se pertrateze praeferenter, cătu mai ingraba.

Apoi trecundu-se la ordenea dñlei, se continua petratrea bugetulu, votandu-se una suma rotunda de 60,300 florini pentru invetiamentu; ér' sum'a de 163,540 fl. ceruta in favorulu indiginteloru culturai generali se denega, in loculu acelei-a se apromite ministerulu respectivu unu credetu suplenitoriu, care va fi a se cere de la dieta atunci, candu proieptulu invetiamentulu poporalu va fi pusu in valere. Su titulu stipendieloru, ajutorieloru si premiariloru s'a votatu 40,000 florini, cu conditiunea, ca 20,000 d'in acei-a sê s'alature fonduriloru de pensiiu pentru instructiunea poporala, apartienendu acestoru-a pana ce se voru face dispusetiunile recerute in favorulu pensiuarii invetiatoriloru poporali.

Carolu Horváth propune a se votà ce-va ajutoriu instituteloru gimnastice.

Fr. Deák propune 5 mii florini pentru salariarea profesoriloru de gimnastica. — Se primesce.

Celălalte pusetiuni ale bugetulu, instructiunei publice se primescu fără modificatiuni; numai puntulu referitoriu la universitatea pestana produse dispute.

Secr. Gedeonu Tanárky, absentandu ministrulu culteloru, respunde interpelatiunei, ce s'a fa-

cutu eri in caus'a universității, apromitiendu, că va presintă casei in cătu mai curendu aretare despre tote averile, veniturile si erogatiunile universității, in urma cere a se votà 50,000 fl. pre sem'a universității pentru anulu 1869.

B. Lud. Simonyi ar' dorì, ca universitatea sê se dechiare de neconfessiunale.

Dupa una discutiune lunga sum'a ceruta pentru universitate se voteza, si ministrulu culteloru este provocatu a raportà despre averea universitatii si despre adaugerea salariulu profesoriloru.

Deci in favorulu instructiunei publice s'au votatu sumele urmatorie:

I. Pentru administratiunea centrale: 245,000 fl.

II. Pentru scopuri beserecesci: 290,000 fl.

III. Pentru invetiamentu: 1) pre sem'a inspectorateloru superiori ai districteloru de invetiamentu 27,400 fl. 2) pentru sustienerea si ajutorirea mai multoru institute de invetiamentu 253,700 fl. 3) cu titulu stipendieloru etc. 60,300 fl.

IV. Pentru indigintiele culturai generali: 1) pentru invetiamentulu poporalu 232,700 fl. 2) pentru spriginirea mai multoru institute si scopuri sciitifice.

Se trece la pertratrea bugetulu ministeriulu de justitia.

Vukovich ar' dorì, ca cei ce porta doue sêu mai multe oficie sê capete numai unulu d'intre salarielle competinte oficeloru respective.

Propunerea acést'a, la dorinti'a lui Nyáry, se va tipari si apoi se va luà la pertratrea.

Paulu Somsich crede a fi bine a intrerumpe pertratrea bugetulu ministeriulu de justitia si a se continua numai atunci, candu va fi de fatia si ministrulu justitiei, care in presinte petrece in cas'a magnatiloru participandu la desbaterea procedurai civili. —

Notariulu casei magnatiloru b. Nyáry face cunoscutu, că cas'a de susu primesce rescriptulu prènalu in privinti'a impacatiunei croate, si va emite unu membru pentru deputatiunea, care va pertratà caus'a cetătii Finme.

C. Juliu Andrássy presinta formul'a referitoria la inarticularea impacatiunei cu Croati'a. — Formul'a acést'a se va tipari.

Apoi se inchiaia siedinti'a.

Siedinti'a d'in 13 noemvre a casei magnatiloru.

Presiedinte: Majláth, notariu Rajner.

Autenticandu-se protocolulu siedintiei trecute, se continua pertratrea ordenei, la care ieu parte mai multi, intre acesti-a si arceiepiscopulu Simor, — si se facu mai multe motiuni, d'intre cari unele se si primescu.

Siedinti'a se inchiaia la 8 ore.

D'in cuventarea parintelui Greuter

tienuta in sied. d'in 6 noemvre a senatulu imperialu.

La ordinea dñlei eră pertratrea legii despre starea exceptiunala si aprobarea procedurai ministeriulu in Boemi'a.

Parintele Greuter, deputatu d'in diet'a Tirolulu, si-a cerutu cuventulu spre a satisfacere regulei juridice: audiatu et altera pars.

Puntulu principalu alu desbateroi de asta-di, dñes Greuter, e a cercetà, ore decretarea storo exceptiunale preste Prag'a si tienutulu sêu justificata e sêu ba. In asta privinti'a parerile potu fi de doue feluri. Dispusetiunile exceptiunale s'au facutu sêu pentru escesele d'in 4 l. c. sêu in contr'a opusetiunii de dreptu publicu in Boemi'a, pe care ati voi a o suprima cu totu pretiulu, de si e tempulu supremu, a pactà cu d'ins'a in dilele grele de periclu. Eu ve voiu produce căte-va fapte, d'in cari se vede chiaru, că guvernulu simuleza scopulu d'antăiu, dar' motivulu principalu e nimicirea opusetiunii de dreptu publicu.

Raportulu oficialu acusa deregatori'a comunala, că n'a facutu dispusetiuni pentru impedecarea esceselor. Fatia cu atari imputari grave amu a adresà regimulu intrebarea seriosa: cui i-compete a observà stimulatatiunea poporului, si cine manipuleza asià numit'a politia secreta? Politia comunala sêu politia c. r. de statu, care cu cornele sale, solvite cu banii poporului, ajunge pana la inim'a filoru omenesce, si vede acolo lucruri, cari nu le vede nime, si aude, ce n'aude nime.

Deca sta acest'a, deca acestu servitiu secretu compete politiei de statu d'in Prag'a, care are sant'a chiamare a aperà viet'i'a si securitatea personala, pentru ce n'a datu de seire politiei locale, că se prepara escese? Pentru ce n'a facutu aretare politia de statu? Respunsulu celu mai crutiatoriu e, că politia de statu n'a sciutu nimicu. Si pentru acésta nesciinta a politiei de statu se face responsabila politia comunala. Pentru acésta nesciinta a politiei de statu, unu numeru mare de cetatiani se desbraca de drepturile sale primitive. Pentru acésta nesciinta a politiei de statu migreza si acele putiene drepturi, cari au mai remasu celoru ce nu se tienu de partitulu domnitoriu.

Eu ve voiu produce una ordinatiune a locutientiei d'in Prag'a, d'in care se vede, că dreptulu de reuniune in Boe-

stă numai pre chârthia, dar si de pre chârthia s'a stersu
tote acele foie cehice, cari mai nainte fussera condamna-
la una cura de fome spirituala si materiala, acum prin le-
a martiala sunt mai deplinu oprese. Acést'a e urmarea ne-
mintii politice de statu.

Ori-câtu de triste s'e fia escesele acestea, totu-si nici unu
cu minte nu va potè aflà, câ aparatulu de mesure repre-
sta in orecare proportiune drepta cu cele intemperate in
rag'a, câ-ci in Vien'a inca s'au facutu escese, si s'a vatemar-
proprietaatea in mesura cu multu mai mare, si totu-si preste
en'a nu s'a decretatu starea esceptiunala.

Pentru ce a fostu de lipsa a pune in fruntea locutienin-
a una persona militaria? spre ce scopu se suprimu foiele
nationale, deca e constatatu, câ acelea de la 8 optovre incoce
abstienutu de la ori-ce discussiune politica? Séu voiti a
depsi aceste foie pentru trecutul lor.

E cunoscutu, câ justiti'a nostra s'a ingrigitu de fia-care
singuralu, in câtu betranului Muraviev i-vinesè se intor-
in momentu de necazu, câ si-a aflatu maestrulu in Au-
ria.

Ce va s'e insemne secatur'a câ diariulu „Core-
pondenz“ nu i-s'a iertatu a infintià filiale pentru putienele
emplarie, cari nu i-s'au confiscatu? Pentru ce suspinde-
si superinspectiunarea reuniunilor, candu se scie, câ in
rag'a nu existe nici una reuniune politica, pentru câ nu se
concede? Odata s'a datu locutienintei una petitiune pen-
concesiunarea unei reuniuni, dar petitiunea a intratu pe
na usia, ér' refusarea a esitu stante pede pro cealalta
tia. Dirigintele locutienintei d'ice in prochiatiunea sa,
„ascepta spriginulu toturor concetatiunilor credintiosi
constitutiunei.“ Acum ve intrebu, domnilor, pote fi cine-va
si de cutediatoriu a afirmà, câ se increde n u m a i spriginiei
cetiatiunilor credintiosi constitutiunei, candu e vorb'a a im-
pedecà vatemarea proprietatii si a personelor, si pote-se afir-
acést'a fatia cu tienut'a cetatiunilor d'in Prag'a, caroru-a
maiestatea sa li-a datu de repetite ori unu testimoniu splen-
fidu de fidelitate si loialitate? Séu dora rapirea si uciderea e
ma pretinsiune a programulu nationalu a cehiloru? Ba —
nu viet'i a si proprietatea e caus'a acestor measure, ci progra-
mulu liberalismulu germanu si libertatea formulata de elu,
a care inse milioane de suflete vedu tocmai contrariulu liber-
tatii; acést'a libertate a vostra ati voitu a o pune sub umbr'a
nionetelor, pentru câ acést'a libertate nu suferè libertatea!

Curiose lucruri se petrecu in cas'a acést'a; amu vedu-
lu-o eri. Ministeriulu fu atacatu de partea stenga, tocmai ca
in dilele lui Schmerling, si baronulu Tinti lu-a aperatu. Asta-
di era ne aflamu in curios'a pusetiune, câ reprezentanti'a —
repsentanti'a liboru alesa — a cetatiunilor unei capitale
regesci inaintea ministeriului, care se numesce ministeriu ce-
tatiunescu, are mai putiena autoritate, de câtu raportele poli-
tice secrete de statu. Factorii politice de statu d'in Prag'a no
sunt cunoscuti si noue tiroleniloru; amendou au fostu in Ve-
neti'a si Milanu si au grigitu politi'a atâtu de bine, in câtu
asta-di amu perdutu amendoue provinciile italiene.

S'a vorbitu de placate anonime. E bine, eu sum tare
curiosu a scl, câ cine a compus si afisu acele placate. — Ve
aducu numai a minte, dloru, de famos'a afacere a lui Post in
Prusi'a. Politi'a de statu d'in Posenu si-aruncase ochii pre
câti-va nobili poloni, si si-aru fi facutu bucurosu merite la
domnii cei mari d'in Berlinu, dar' nu aveà documinte. Ce a
facutu politi'a? A tiparitu in Londr'a prochiatiuni revolu-
tionarie, li-a tramesu pre posta la numtii domni, dupa aceea
li-a investigatu casele, si cu acelu corpus delicti li-a facutu
procesu pentru inalt'a tradare, care a devenitu scandalu in
Europ'a prin pertratarea dietala. Eu nu voiu s'e d'icu, câ si
politi'a nostra a facutu astu-feliu, dar' totu omulu cugeta, ce
tre, câ-ci cugetele, dle presiedinte, nu stau sub regulamentu-
la casei.

Raportulu d'ice mai departe, câ s'au facutu agitatiuni
anticonstitutiunale, opusetiune bine combinata, abusuri cu li-
bertatea de presa s. a.

In câtu pentru agitatiunile anticonstitutiunale, amu s'e
re spunu, dloru, câte-va cuvinte. De candu se dateza metodu
constitutiunalu, de a dechiarà principiile unei constitutiuni
absolutu nestramutavere?

Pentru ce ati primitu dvostra in legile fundamentale §-ulu
15, care vorbesce despre modificarea legiloru fundamentale si
spune modalitatile acestei modificari. Eu afiu aici o mare
reconsecintia.

Mai departe mi-asiu luà libertatea a intreba, pentru ce
voiti dvostra a pune tocmai pre nationali si agitatiunile lor
sub legea martiala. Séu nu sciti dvostra, câ este una tiera,
mi-se pare d'incece de Uralu, in care straiti'a esiliului a de-
venitu portofoiu ministerialu, si apoi ve intrebu, ore midilo-
cele acestea duce-voru ele la tienta?

Pacea veti fortia-o, dloru; dar nu e de lipsa numai pa-
ce, ci impacare, liniscire cere tempulu nostru, indestulirea po-
poreloru. (Forte bine! in drept'a).

Eu v'asiu intreba dloru, ore n'ati invetiatu dvostra ni-
micu d'in istoria? Schmerling, in presentulu poterei sale si
portatu de aplaudarile credintiosiloru sei, inca disese odata
magiariloru: „deca nu veniti de voia, veti veni de sila!“
Schmerling inca a tramesu regiminte in contra agitatiunii
anticonstitutiunale; si elu credeà, câ corporalii sunt cei mai
buni misiunari pentru libertatea sa, si elu si-a intipuitu, câ
cu trambiti'a militaria va potè scote d'in pamentulu magiaru
simpathiele pentru constitutiunea sa, si totu-si unde sunt asta-
di magiarii, si unde suntemu noi?

Ide'a libertatii la popore devine o potere cu atâtu mai

mare, mai intensiva, cu câtu li-se face sila mai mare;
sub actiunea acést'a cresce poterea, cu care bucurosu aru cal-
culà unii, deca aru potè, deca aru mai represintà unu fa-
ctoru, care numera. Ce s'a intemplatu in Ungari'a, cine
ne sta bunu, câ nu se va intemplà si in Boemi'a, Galiti'a
si in alte locuri. Aceste trei dile ni-au doveditu, câ pentru
regimu e una cestiune de esistintia, a aplicà legile despre li-
bertate numai pentru sine. Regimulu trebuie s'e reserve dre-
ptulu de reuniune si tote celelalte drepturi numai pentru par-
titulu seu, câ-ci altcum nu pote guvernà. In lun'a lui augu-
stu locutienint'i a emise unu cerculariu câtra capitaniu cercu-
ali, in care se spune apriatu, câ dreptulu de reuniune are
valore numai pentru cei ce spriginescu regimulu actualu.
Ast'a va s'e dica, câ in Boemi'a nu existe dreptu de reuniune,
ci privilegiu de reuniune.

Raportulu comisiunei d'ice mai departe, câ s'au facutu
abusuri cu libertatea de presa. — S'e vedemu: D'in 21 iuniu,
candu maiestatea sa se aflà in Prag'a, pana in 20 optovre
s'au confiscatu 47 diuarie, d'in cautiuni s'au detrasu 27,880 fl.
s'au condamnatu 11 redactori la inchisore de 16 ani, 5 lune
si 1 septemana, si inca actiunea principala a proceselor de
presa va decurge numai in viitoriu. Doue diuarie au comisu
preste 100 crime si delicta. Acum s'e ve spunu, ce va s'e dica
a comite crima in Prag'a.

„Sonn- und Montagsztg.“ o foia d'in Vien'a comunica
unu articlu, care trece fàra nici una pedeca; diariulu „Cor-
respondenz“ d'in Prag'a lu-reproduce, dupa principiulu „dre-
ptu egal pentru toti.“ In Prag'a acestu articlu se considera
ca delictu, si se detragu 500 fl. d'in cautiune. „Debatte“ d'in
Vien'a publica unu placatu de 15 cuvinte; „Correspondenz“
si inca una foia cehica lu-retiparescu d'in cuventu in cuventu;
prin acést'a au comisu crim'a de inalta tradare, si le ascepta
ani de inchisore, si mii de florini perdere d'in cautiune.

Foiele d'in Vien'a inaltia revolutiunea ispaniola pana in
ceriu, pre regin'a o numescu numai „domn'a Isabela“ (ilari-
tate), si tote acestea se tolereza, de siguru numai, pentru câ
foiele inca nu vorbescu de „domnulu Franciscu Iosifu.“
(Iritatiune mare in centru, strigari; la ordine! Deputatii pa-
rasescu sal'a.)

Presiedintele provoca pre oratoru la ordine; deputatii
ceru, s'e i-se dotraga cuventulu, presiedintele le face pre voia,
si asiè se inchiaia incidintele. Greuter parasescu sal'a.

Bugetulu comunu pre anulu 1869.

I.			
Ministeriulu de esterne.			
	Ord.	Estraord.	Sum'a
Directiunea centrala	917,618	9,481	927,099
Spese diplomatice	993,044	45,000	1,038,044
„ pentru consulate	561,897	17,000	578,897
Acoperire prin veni- turile consularie	112,000	—	112,000
	449,897	17,000	466,897
Ajutorarea refugiatii- loru muntenegrini		30,000	30,000
	2,360,559	101,481	2,462,040
Subventiunea Loidu- lui austriacu	2,000,000	—	2,000,000
Subtragendu venitu- rile de 4% ale de- toriei de prioritate a Lloidului	1,200,000		
Veniturile postale	80,000		
Dare de venitu	82,000		
	282,000	—	282,000
	1,718,000	—	1,718,000
Sum'a:	4,078,559	101,481	4,180,040

Salariulu ministrului de esterne	42,000
Spese secrete (fondulu de dispusetiune)	550,000

Ambasadurele.

Badenu	5,040
Bavari'a	22,890
Belgiulu	21,105
Brasili'a	15,760
Danemarc'a	20,160
Franci'a	97,125
(Principele Metternich trage unu salariu de 84,000 fl. adeca 8400 fl. salariu in sensulu strictu si 75,000 fl. adausu).	
Greci'a	19,950
Marea-Britania	92,340
(Contele Apponyi are unu salariu de 65,000 fl.)	
Hessia-Darmstadt	6,070
Itali'a	43,395
Niderlandi'a	21,210
Nordameric'a	15,750
Portugali'a	27,215
Prusi'a	46,780
Sasoni'a	26,880
Cetatile Ansei	9,240
Rom'a	54,210
(Contele Trautmannsdorf are unu salariu de 45,600 fl.)	
Rusi'a	72,450

Svedia	20,475
Elveti'a	17,640
Spani'a	34,650
Turci'a	80,850
(Baronulu Prokesch trage unu salariu de 60,900 fl.)	
Wirtemberg'a	17,010

Spese esttraordinarie.

Spese pentru renouirea palatiului amba- sadurei in Rom'a	20,000
Pentru cardinalulu Silvestri	8,680
Desdaunare pentru locuinti'a acestui-a	1,085

Consulatele principale.

Belgradu	17,275
(Kállay are unu salariu de 6300 fl.)	
Bucuresci	33,015
(Bar. Eder are unu salariu de 8400 fl.)	
Jasi	23,965
(Wohlfahrt are unu salariu de 3675 fl.)	
Londr'a	12,100
Newyork	18,360
Odes'a	15,290
Parisu	9,953
(Consululu Schwartz are unu salariu de 5200 fl.)	
Seraievo	15,920
Varsiovi'a	11,050
Galati	15,910
Rusciucu	8,120
Salonicu	9,845
Scutari	8,320
Ibrail'a	7,070
Monastiru	3,150
Mostaru	6,285
Sulin'a	5,500
Tulci'a	6,670

Statulu militariu.

Venituri.

Tacse pentru avantiari	138,450
„ „ concedie de placere	21,000

Sectiunea de marina.

Spese

Directiunea centrala	105,131
Deregatorie si officie	301,621
Nai armate si de reserva	1,366,165
Troupe si institute	967,642
Isolate	365,259
Edificarea nailoru si masine	3,690,206
Artileria	430,695
Edificari pre uscatu si pre mare	138,321
Spese generale	95,714
Spese de provisiune	190,600
Sum'a:	7,651,854
Subtragendu veniturile:	143,377
remanu	7,508,477
Naile de escadra constau	749,890
„ „ statiune	122,710
Maparea maluriloru	71,200
Nai scolare	232,100
Pentru espeditiunea ostasiatica	36,369
Nai in rezerv'a prima	106,000
„ „ „ a dou'a	—
„ de depositu	47,800

Noutati Straine.

ISPANIA. „Gazeta de Madridu“ publica in
unu numeru alu ei mai nou legea electorale. In in-
tielesulu acestei legi, atâtu alegerile pentru consiliile
comunali câtu si pentru representatiunile provinciali
si Cortes-uri se voru intemplà pre basea sufragiului
universale. Toti cetatienii, cari au etatea de 25 ani,
voru avè dreptulu de alegere. Alegerile generali se
voru indeplinì prin una provincia, daca ea are dre-
ptulu de a denumi 6 deputati. Provinci'a cu dreptu-
lu de 6—10 deputati se va impartì in doue cercuri
de alegere; éra ce'a cu dreptulu de mai multi de 10
deputati se va impartì in trei cercuri alegatorie. Pre
45,000 suflete cade unu deputatu. Alegerile pentru
Cortesurile constituante voru durà trei dile. Listele
de alegere se voru compune de la 15 pana 25 noem-
vre. Numerulu deputatiloru, cari au a fi alesi, face
350. A supr'a modulu de alegere, ce va fi a se in-
intrebuintià in colonie, va aparè una lege speciale.

Afaceri economice.

Espunerea septemnarla a comerçului de bucate.

Transportulu la Pest'a pre line'a ferata a statu-
lui, line'a de la media-di, line'a de la nordu, prin societatea de
navig. danubiana, pre nai de transportu si cara: metrete
183,088 grâu; 13,072 secara; 30,423 ordiu; 24,787 ovesu;

15,019 porumbu, 1,131 rapitia; 18,365 produse diverse; in suma 281,386 metrete. — Transportulu totalu pana in 29 octobrie: metrete 7.704,523 grâu; 1.001,053 secara; 1.176,334 ordiu; 707,493 ovesu; 1.032,810 porumbu; 149,852 rapitia; 448,523 produse diverse; in suma 12.220,583 metrete.

Transportulu mai de parte pre line'a ferata a statului, line'a meridionale si prin societatea de navigat. danubiana: metrete 85,392 grâu; 17,032 secara; 61,564 ordiu; 26,504 ovesu; 40,638 porumbu; 1,073 rapitia; in suma 232,203 metrete. — Transportulu mai de parte pana in 29 octobrie in totalu: metrete 4.132,125 grâu; 1.159,455 secara; 1.173,072 ordiu; 548,821 ovesu; 486,100 porumbu; 153,453 rapitia; 53,199 produse diverse; in suma 7.688,255 metrete.

Transportulu pre Dunare in susu cu năile de vaporu si de transportu: metrete 18,900 grâu; 2,000 secara; 767 ordiu; 69,822 ovesu; in suma 91,490 metrete. — Transportulu totalu pana in 29 octobrie: metrete 2.064,286 grâu; 80,842 secara; 129,333 ordiu; 1.481,440 ovesu; 234,226 porumbu; 437,677 produse diverse; in suma 4.427,804 metrete.

Linea meridionale a transportatu in strainetate 21,200 centonarie de farina; era line'a statului 30,592 centonarie de farina.

Varietăți.

*(Errata.) In varietatea ultima a nrului antepenultimu alu diariului nostru, unde se face amintire despre denumirea oppului Vancea de metropolitu alu Albei-Iulie, s'a stracurat una eroare, care este a se corege astu-felu: „câ cei doi episcopi sufragani alu Oradei-Mare si alu Lugosiului au fostu invitati deja pentru a-si da parerea in privintia persoanei, ce ar' avê a fi urmatoriu lui Siuluti, dar' inainte d'ast'a cu doue septemane inca nu s'au fostu pronunciatu.“

*(Tribunale stataris.) Dinaulu oficialu „Bud'a-Pesti Kôzl.“ publica unu cerculariu alu ministrului de justitia si alu ministrului de interne câtra tote juredictiunile tieri pentru introducerea tribunalelor statarie. Langa cerculariulu acestu-a sunt alaturate ordinatiunile prelucrate despre dreptulu statariu, in urmare caroru-a fia-care juredictiune pote cere introducerea statarului.

*(Imprumutul magiaru si institutul de creditu d'in Vien'a.) E cunoscut, câ ministrulu Lónyay a contrasu imprumutul pentru liniile ferate in Parisu, cu scopu, ca se arete, câ Ungari'a capeta bani ori si unde, numai de vre. Resultatulu inse n'a corespunsu aseptărilor si Lónyay a facutu fiascu. Imprumutul magiaru figură si pre cedul'a de cursu d'in Vien'a, dar nime nu lu-cumperă, asemenea nici in Francofurtu, Berlinu, si Amsterdalu nu se rupeau omenii dupa acestu imprumutu. Dlu Lónyay s'a intorsu acum cu rusine la Vien'a si a contrasu restulu imprumutul la institutul de creditu.

*(Darea de sange a poporeloru d'in Austri'a.) — De la anulu 1853 pana acum resboiele Austriei au rapitu viet'a la 1,750,000 individi, va se dica atât'a, câtu face poporatiunea Olandiei, seu poporatiunea lucratoria a Franciei, si mai multu de câtu poporatiunea lucratoria a Austriei. — Spesele resboieloru austriace de la numitul anu incoace facu 48,000 miliarde. Si ce au castigatu poporele pentru aceste sacrificie grandioase? La acest'a intrebare numai intr'unu statu adeveratu constitutiunалу se pote dà respunsu, ér' nu acolo, unde pronuntiare adeverulu si pretinderea dreptății se premiaza cu ani de inchisore.

*(Una rota rupta in machin'a dunsttica.) Delegatiunea conchiamata pre 16 curinte nu va numeră între membrii sêi pre urmatori domni, cari s'au deslegatu de ea: Samuele Bónis, contele Chotek, Colomanu Ghyczy, Grosz, Goes, principele Hohenlohe, generalulu Hauslab, Emericu Iváka, Limbeck, episcopulu Litrinovitz, baronulu Liechtenfels, Emiliu Manojlovics, generalulu Mertens, contele Mercandin, Lud. Pap, Mauritiu Perczel, cardinalulu Rauscher, Paulu Szontágh, Ignatiu Somossy, cavalierulu Schmerling, bar Lud. Simonyi, Skene, Colomanu Tisza, Gabriele Várady si Wenzky.

*(Veniturile anuale ale continintelu) facu sum'a de 2,800 milioane de taleri, seu subtragendu spesele incasarei, 2 240 milioane. Spesele continintelu inse se urea la sum'a de 2500 milioane pre anu, asiê dara între impregiurari normale resulta unu deficitu generale de 200 milioane. — D'in veniturile aceste capii domnitori percepu 59 milioane, militi'a consuma 780 m. Spesele de resboiu se computa cu 780 milioane, la olalta 75%; astu felu pentru agricultura, instructiune si alte interese remanu numai 25%.

*(Vorle oripale in senatulu imperialu.) La desbaterea legii despre armata in senatulu imperialu unu deputatu obiectiunâ ministriloru: „Politica vostra duce la cesarismu. In urma eu m'asiu impacă si cu cesarismulu, numai do amu avê unu Cesaru, dar' Cesarii sunt forte rari in istoria.“ Dîse si tacu. —

*(Semnu de amicitia între vulturulu austriacu si Magiari'a.) Unu telegramu alu diurnalulu „Pesther Lloyd“ ne spune câ Lónyay si Bresszl se uita cam costisiu unulu câtra altulu, d'in cauza câ Lónyay pretinde 13 milioane florinti d'in pretiulu de vindere; alu bunurilor de statu, despre ce Bresszl nu voiesce a sci nimicu. — La frângerea panii, vulturulu va dîce de siguru: „Nein, das ist mein; denn ich bin gross und du bist klein.“

*(Fos'a) „Archivu pentru filologia si istoria“ cuprinde in nrulu sêu XIX (d'in 20 oct. a an. c.) urmatoriele materii interesante: 1) XXVIII. Sistem'a ortografica. — 2) XXXII. Alte datê de terra Blacorum d'in anulu 1222—3. — 3) XXXIII. Caletoria archeologica, de E. Desjardins. — 4) XXXIV. Societatea academica romana. Sesiunea anulu curente 1868. — 5) (VI) Fragmente inedite de ale lui P. Maioru. (Continuare d'in Nr. XVIII.) — 6) Notitie diverse.

Sciri electrice.

Madridu, 12 noemyre. Diurnalulu „Imparzial“ scrie, câ ministrulu financeloru a datu intr'o

conferintia de eri a banchieriloru lamuriri linisitorie despre imprumutu. Anume a promis, câ interusurile imprumutului nu voru fi supuse unei reductiuni de 5%. — Pana acuma s'a inchiaiatu una casatoria civile, doue sunt publicate.

Havannah, 12 noemyre. Comandantele Leasoundi a denegatu insurgintiloru amnestia generale, la ce acesti-a si-retrasera imbiarea de supunere.

Vien'a, 13. noemyre. Amendamentulu lui Schindler de la §. 14, in intielesulu carui-a fiulu nelegitimu, carele sustiene pre muma-sa nepotintios, sê fia scutitu de militia, s'a primitu. Legea de inarmare s'a primitu nestramutata pana la §. 26. Scutintia de militia pentru proprietarii de fabrice mari si de intreprinderi negutiatoresci s'a respinsu. Amendamentulu, pentru ca dregatorii de la câile ferate, poste si telegrafe sê remana la statiunile loru in tempu de resboiu, s'a primitu. S'au primitu apoi tote pana la 32, dupa proiectulu comisiunei. §. 32 s'a primitu in intielesulu proiectulu minoritătii, ca cei remasi dupa inrolare sê se instrueze dupa potintia in cercurile loru de intregire.

Belgradu, 12 noemyre. Starea de asediu s'a suspinsu. Guvernulu a emis unu prochiamatiune, in carea se constataza, câ principatulu a scapatu de crisa grea, fâra sê se fia slabitu. Prochiamatiunea intoneza spriginirea ulterioara a poporulu si incunoscintieza, câ efectuarea reformelor interne s'a pus in lucrare.

Londra, 14 noemyre. Stanley a tîenutu eti unu cuventare naintea alegatoriloru sei, in cari dîce, câ relatiunile Angliei cu strainetatea sunt cele mai buue; viitoriulu Europei e cam innotatu, referintiele interne ale Turciei sunt confuse. In privintia besericeii irice promite reforme, si combate stergerea ei. — Despre Ispania dîce, câ Anglia se feresce de orice amestecare in afacerile interne ale acestei tieri.

Parisu, 14 noemyre. Eri a decursu pertratara inaintea tribunalulu politiaiu contr'a incepatoriloru demonstratiunei d'in cimeteriulu Montmartre. Dupa procurorulu de statu Cremieux a tîenutu discursulu de aperare.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu:
ALEXANDRU ROMANU.

Comunicatiunea drumurilor de feru.

Vien'a-Pest'a-Segedinu-Temisior'a-Baziasiu.

De la Vien'a	pleca la 7 ore 45 min. dom.	si la 8 ore — min. ser'a.
„ Posionu	10 „ 24	„ 10 „ 51
„ Neuhäusel	1 „ 23	„ diu'a, 1 „ 54 „ nôtepa
„ Pest'a	5 „ 19	„ d. m. „ 6 „ 31 „ deman.
„ Czegléd	7 „ 54	„ „ 9 „ 14 „ „
„ Segedinu	12 „ 12	„ nôtepa, 2 „ 55 „ dup. m.
„ Temisior'a	3 „ 55	„ dem. „ 7 „ 47 „ „
„ Jasenov'a	8 „ 4	„ *)
„ Beseric'a-Alba	8 „ 40	„ „
Soscesce in Baziasiu	9 „ 10	„ „

*) De la Temisior'a la Baziasiu comunica numai odata.

Baziasiu-Temisior'a-Segedinu-Pest'a-Vien'a.

De la Baziasiu	pleca la 5 ore 55 min. d. a.
„ Beseric'a-Alba	6 „ 27 „ „
„ Jasenov'a	7 „ 6 „ „
„ Temisior'a	10 „ 40 „ ser'a si la 7 ore 25 min. dem
„ Segedinu	2 „ 26 „ nôtepa „ 12 „ 53 „ diu'a
„ Czegléd	6 „ 35 „ dem. „ 6 „ 21 „ d. a.
„ Neuhäusel	9 „ 55 „ „ 9 „ 30 „ ser'a
„ Pest'a	1 „ 52 „ diu'a „ 1 „ 8 „ nôtep.
„ Posionu	4 „ 48 „ d. a. „ 4 „ 12 „ dem.
Soscesce in Vien'a	la 6 „ 36 „ „ 6 „ — „ „

Jasenov'a-Oravitia.

De la Jasenov'a	pleca la 8 ore 30 minute demaneti'a.
„ Jam	9 „ 12 „ „
„ Racasdia	10 „ 12 „ „
Soscesce in Oravitia	la 10 „ 57 „ „

Oravitia-Jasenov'a.

De la Oravitia	pleca la 4 ore — minute dupa mediadi.
„ Racasdia	4 „ 45 „ „
„ Jam	5 „ 38 „ „
Soscesce in Jasenov'a	la 6 „ — „ „

Vien'a-Oradea-Mare.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute sera.
„ Pest'a	6 „ 35 „ deman.
„ Czegléd	9 „ 27 „ „
„ Püspök-Ladány*)	1 „ 58 „ dup. med.
Soscesce in Oradea	la 4 „ 38 „ „

*) Cale laterale duce la Dobritinu, unde soscesce la 3 ore dupa mediadi.

Oradea-Mare-Vien'a.

De la Oradea	pleca la 10 ore 6 minute demaneti'a
Soscesce in Püspök-Ladány*)	„ 12 „ 48 „ diu'a
„ Czegléd	„ 5 „ 41 „ ser'a
„ Pest'a	„ 8 „ 37 „ „
„ Vien'a	„ 6 „ — „ demaneti'a.

*) Cale laterale vine de la Dobritinu.

Vien'a-Arađu.

De la Vien'a	pleca la 8 ore — minute ser'a.
„ Pest'a	6 „ 25 „ deman.
„ Czegléd	9 „ 47 „ „
„ Szolnocu	11 „ 2 „ „
Soscesce in Arađu	la 5 „ — „ ser'a.

Arađu-Vien'a.

De la Arađu	pleca la 10 ore 15 minute demaneti'a
„ Szolnocu	4 „ 22 „ dupa mediadi.
Soscesce in Czegléd	la 5 „ 33 „ „
„ Pest'a	8 „ 37 „ „
„ Vien'a	6 „ — „ demaneti'a

Vien'a-Paris.

De la Vien'a	pleca 4 ore 30 minute ser'a.
„ Salzburg	1 „ — nôtepa.
„ Monacu	5 „ 45 deman.
„ Stuttgart	11 „ 45 „ „
„ Mühlacker	12 „ 55 diu'a.
„ Carlsruhe	2 „ 10 dupa méd.
„ Strassburg	5 „ 25 „ „
Soscesce in Paris	la 5 „ — demaneti'a.

Paris-Vien'a.

De la Paris	pleca la 8 ore 35 minute ser'a.
„ Stassburg	8 „ 57 „ dem.
„ Carlsruhe	10 „ 40 „ „
„ Mühlacker	12 „ — „ diu'a.
„ Stuttgart	1 „ 20 „ dupa méd.
„ Monacu	8 „ 30 „ ser'a.
„ Salzburg	1 „ 30 „ nôtepa.
Soscesce in Vien'a	la 9 „ 30 „ deman.

Comunicatiunea postelor.

De la Oradea-Mare la Clusiu, pleca in tote dilele la 6 ore 30 minute dupa mediadi, soscesce in Clusiu la 1 ora 30 minute dupa mediadi. Cale de 19 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 18 ore 40 minute, costa 10 fl. 92 cr.
 „ Clusiu la Oradea pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, soscesce in Oradea la 6 ore 40 minute demaneti'a.
 „ Arađu la Sibii (prin Dev'a) pleca in tote dilele, la 7 ore ser'a, soscesce in Sibii la 2 ore 15 minute nôtepa. Cale are 34 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 31 ore 15 minute, costa 20 fl. 2 cr.
 „ Sibii la Arađu (prin Dev'a) pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, soscesce in Arađu la 1 ora 45 min. nôtepa.
 „ Temisior'a la Sibii pleca in tote dilele la 6 ore deman. soscesce in Sibii la 1 ora 30 min. dupa mediadi. Cale de 36 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 31 ore 40 min., costa 20 fl. 44 cr.
 „ Sibii la Temisior'a pleca in tote dilele la 12 ore diu'a, soscesce in Temisior'a la 7 ore 40 minute ser'a.
 „ Temisior'a la Orasiov'a pleca luni-a, marti-a, joi-a, si sambet'a la 6 ore demaneti'a, soscesce in Orasiov'a la 6 ore deman. Cale de 26 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 24 ore, costa 14 fl. 98 cr.
 „ Orasiov'a la Temisior'a pleca dominec'a, marti-a, mercuri-a si vineri-a la 6 ore ser'a, soscesce in Temisior'a la 6 ore ser'a in diu'a urmatoria.

De la Temisior'a la Arađu pleca in tote dilele la 6 ore dem. soscesce in A. la 11 ore 45 minute diu'a. Cale de 7 mile, tiene 5 ore 45 min., costa 3 fl. 8 cr.
 „ Arađu la Temisior'a pleca in tote dilele la 2 ore dupa mediadi, soscesce la 7 ore 45 minute ser'a.
 „ Sibii la Clusiu pleca in tote dilele, la 3 ore d. m. soscesce la 9 ore 20 min. deman. Cale de 21 $\frac{1}{2}$ mile tiene 18 ore 20 min., costa 12 fl. 18 cr.
 „ Clusiu la Sibii pleca in tote dilele la 5 ore dupa méd. soscesce la 11 ore 50 min. diu'a.
 „ Sibii la Brasiovu pleca in tote dilele la 5 ore dupa méd. soscesce la 7 ore 25 min. deman. Cale de 18 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 14 ore 25 min., costa 10 fl. 36 cr.
 „ Brasiovu la Sibii pleca in tote dilele la 7 ore ser'a, soscesce la 9 deman.
 „ Sibii la Muresiu-Osiorheiu pleca luni-a, marti-a, vineri-a, si sambet'a la 7 ore ser'a, soscesce la 1 ora 5 min. d. m. Cale de 19 $\frac{1}{2}$ mile, tiene 18 ore 5 min. costa 10 fl. 78 cr.
 „ Muresiu-Osiorheiu la Sibii pleca luni-a, marti-a, mercuri-a si sambet'a la 8 ore demin. soscesce la 2 ore 35 min. nôtepa.